

30 marca br. Rada Ministrów NRD omówiła problemy związane z Niemiecką Akademią Sztuki. W naradzie wzięli udział przedstawiciele Akademii oraz zainteresowanych resortów ministerialnych. Referat programowy wygłosił pełniący obowiązki przewodniczącego Rady Ministrów NRD Willi Stoph, po czym odbyła się szeroka dyskusja, zakończona przemówieniem wicepremiera Alexandra Abuscha. Rada Ministrów powzięła uchwałę wytyczającą Niemieckiej Akademii Sztuk nowe zadania kulturalno-polityczne i artystyczne.

Willi Stoph podkreślił w swoim referacie, że rząd NRD jest bardzo mocno zainteresowany w tym, by Niemiecka Akademia Sztuki zajęła w przyszłości pozycję odpowiadającą jej znaczeniu jako reprezentacji w dziedzinie sztuki środowiska artystów, pisarzy i uczonych. Chodzi więc o umocnienie pozycji Akademii, która jest instytucją państwową, w artystyczno-kulturalnym życiu NRD i podniesienie jej roli w procesie socjalistycznej rewolucji kulturalnej. Rada Ministrów wita z zadowoleniem fakt, że w ciągu ostatnich 2 lat wśród członków Niemieckiej Akademii Sztuki coraz wyraźniej zarysował się proces przezwyciężenia poglądów ideologicznych stwarzających pewne niejasności, jeśli chodzi o problemy polityki kulturalnej. Koleżeńskie dyskusje powinny w przyszłości spowodować całkowite przezwycięzenie takiego stanu rzeczy. Jasność w stosowaniu teorii i praktyki socjalistycznej w dziedzinie polityki kulturalnej i artystycznej powinna cechować postawę ideologiczną Akademii w jej przyszłej działalności. W realizacji zadań o charakterze państwowym współpracę z Akademią podejmie m. in. Ministerstwo Kultury, Ministerstwo Oświaty, i Ministerstwo Budownictwa. Jednym z głównych zadań Akademii będzie pomaganie rządowi w rozwiązywaniu problemów dotyczących kształcenia młodego socjalistycznego pokolenia artystów. W dyskusji wzięł udział Otto Nagel, prezes Niemieckiej Akademii Sztuki, i omówił całokształt zagadnień związanych z pracami Akademii, a także Hans Bentzien — minister kultury NRD, Alfred Lemnitz — minister oświaty, Karl Mewis — przewodniczący Państwowej Komisji Planowania NRD oraz członkowie Niemieckiej Akademii Sztuki — prof. Leo Spies i dr h.c. Willi Bredel. Wicepremier Alexander Abusch podsumował dyskusję i omówił obszerne charakter i znaczenie uchwały Rady Ministrów dotyczącej przyszłej roli i znaczenia Niemieckiej Akademii Sztuki⁹.

Teresa Piotrowiak

DZIESIĘCIOLECIE „LITERÁRNÍCH NOVÍN”

Tygodnik czechosłowacki „Literární Noviny” obchodził dn. 9 II br. jubileusz dziesięciolecia swego istnienia. Nie zapomniiała o tym fakcie „Nowa Kultura”, która w numerze 11 z dn. 18 III br. pisała:

„10 lat temu ukazał się pierwszy numer skromnego czasopisma 'Literární Noviny'. W ciągu dziesięciu lat tygodnik rozrósł się i zyskał ogromną popularność stając się najbardziej czytanim czasopismem w Czechosłowacji. Mimo pewnej elitarności właściwej przecież każdemu czasopismu artystycznemu śmiało konkuruje z najpopularniejszymi magazynami i dziennikami”.

„Literární Noviny” są „tygodnikiem poświęconym sprawom kulturalno-politycznym i artystycznym” — jak głosi podtytuł pisma. Mniej specjalne niż np. „Plamen” reprezentujący wyższy stopień „wtajemniczenia” literackiego, stały się w Czechosłowacji czasopismem bardzo popularnym. Świadczy o tym wysoki nakład wynoszący ponad 200 tys. egzemplarzy. W składzie kolegium redakcyjnego znajdujemy nazwiska najbardziej znanych czechosłowackich pisarzy jak: Josef Rybák

⁹ Por. *Eine Akademie der Nation* — teksty przemówień: Willi Stoph, Alexandra Abuscha, Otto Nagla, Willi Bredla. „Sonntag” nr 16/62.

(redaktor naczelny), František Buriánek, Jan Drda, Ivo Fleischmann, František Hrubín, Vašek Kaňa, Peter Karvaš, Maria Majerová, Karel Nový, Jan Pilař itd.

Współpracownikami pisma są ponadto inni znani pisarze i publicyści: L. Aške-nazy, A. Hoffmeister. Drukują tu także swe artykuły pisarze z innych krajów, np. w jubileuszowym numerze „Literárních Novin” znajdujemy rozprawkę Ryszarda Matuszewskiego *Zkušenosti a mýty. K mladé polské poezii (Doświadczenia i mity. O młodej poezji polskiej)*, w której autor zapoznaje czytelnika czechosłowackiego z nową poezją polską i jej reprezentantami. Drukowane równocześnie wiersze Stanisława Grochowiaka i Jerzego Harasymowicza w przekładzie Vlasty Dvořáčkové stanowią ilustrację omawianego przez Matuszewskiego tematu.

Przegląd treści numeru jubileuszowego, który obok krótkiej notatki wstępnej nawiązującej do rocznicy, zawiera wszystkie działy zwykle przez pismo uwzględniane, pozwala zorientować się w problemach omawianych na łamach „Literárních Novin” i zapoznać się z poziomem pisma.

Artykuł Valtera Tauba *Tři profily Busch, Heinz, Langhoff (Trzy profile: Busch, Heinz, Langhoff)*, pierwszy we wspomnianym numerze charakteryzuje postacie trzech najwybitniejszych aktorów Deutsches Theater, którzy bawili z wizytą w ČSRS. Radoslav Nenadál pisze następnie o Karolu Dickensie w związku z 150 rocznicą jego urodzin. Twórczością Faulknera zajął się Ivo Fleischmann w rozprawce *Faulknerovým bludištěm světa (W labiryncie świata Faulknera)*. Miroslav Drozda omawia problemy współczesnej literatury radzieckiej w artykule zatyt. *Pětkrát sovětská současnost (Pięć razy o radzieckiej współczesności)*. Przeglądu nowości czechosłowackiej literatury dziecięcej dokonał Zdeněk Vavřík w artykule pt. *Je stěním psát pro děti (To szczęście pisać dla dzieci)*. Zagadnieniem polityki populacyjnej zajmuje się Helena Klimova. Odcinek cyklu reportażowego traktującego o krajach Ameryki Łacińskiej pt. *Rozbíjení Piňaty (Rozbicie Piňaty)* A. J. Liehma uzupełnia listę artykułów numeru z 10 II br.

Obok nich drukowane tu są wiersze poetów czeskich, mianowicie Jana Čistina, Martina Kožíška, Jana Musila, Roberta Gilla.

W stałych działach „Literárních Novin” zamieszczane są recenzje teatralne, filmowe, muzyczne, radiowe i telewizyjne. Na dwóch przedostatnich stronach pisma drukowane są w obszernych rubrykach informacje o wszystkich ważniejszych imprezach kulturalnych w Czechosłowacji. Informacje podzielone są wg dziedzin działalności kulturalnej na „Divadla”, „Filmy”, „Výstavy”, „Koncerty” itd. Znajdziemy także w piśmie „Jazykový Koutek” poświęcony sprawom poprawności językowej.

Zamieszczany jest tu także stale przegląd nowości wydawniczych, drukowanych w najważniejszych zakładach ČSRS, „Knižní Novinky”.

Ostatnia strona wreszcie wypełniona jest informacjami kulturalnymi z Czechosłowacji i zagranicy.

Jak więc widzimy, zawartość treściowa „Literárních Novin” jest zawsze bardzo obfita. Obok artykułów traktujących o sprawach literatury widzimy rozprawy społeczno-polityczne, obok zagadnień kultury czechosłowackiej problemy literatury i sztuki zagranicznej. Dodajmy jeszcze, że „Literární Noviny” ukazują się w starannej, pełnej smaku, nowoczesnej szacie graficznej.

Na temat roli pisma i jego dotychczasowych osiągnięć pisze w notatce wstępnej do jubileuszowego numeru z dn. 10 II br. jego redakcja co następuje:

„Leży przed nami dziesięć roczników 'Literárních Novin', pierwszego czechosłowackiego tygodnika poświęconego kulturze i sztuce socjalistycznej, kroniki nurtów i dyskusji politycznych oraz kulturalnych. Te dziesięć roczników, te pięć i pół tysiąca stron stanowiących 55 tysięcy stron rękopisów, a więc prawie sto grubych ksiąg to dziesięciolecie szkoła, w której ławkach zasiadały co tydzień wraz z pisarzami, krytykami, recenzentami, uczonymi i artystami setki tysięcy czytelników. Wszyscy nie wyłączając tych, którzy byli autorami

'Literárních Novin', w ciągu dziesięciu lat byliśmy dla siebie nauczycielami i uczniami. Przedmiot nauczania? — Życie kulturalne, artystyczne i polityczno-społeczne w młodym państwie socjalistycznym. 'Literární Noviny' są tygodnikiem poświęconym przede wszystkim literaturze czechosłowackiej. Są obrazem literatury i sztuki ČSR z lat, w ciągu których poprzez socjalizm torowano drogę do komunizmu... Umieszczone w tytule wieloznaczne słowo 'noviny' wskazuje, że pismo będzie bogatym źródłem wiadomości o naszych czasach dla przyszłych pokoleń".

Tadeusz Wróblewski

NOWA KONWENCJA I NOWE TERENY TURYSTYCZNE W REJONIE TATR I REJONIE KARKONOSZY

Protokół dodatkowy do Umowy Turystycznej Polsko-Czechosłowackiej z dn. 6 IX 1955 r., podpisany przez przedstawicieli obu krajów w Warszawie w dn. 3 II br., rozszerzył możliwości przygranicznego ruchu turystycznego na terenie Czechosłowacji i na terenie Polski dla obywateli obu krajów. Wyznaczone zostały w ten sposób dwa duże rejony na obszarze Tatr i Karkonoszy. Oba te rejony (a raczej ich części leżące po stronie czechosłowackiej) pragniemy tutaj w miarę możliwości scharakteryzować i zwrócić uwagę na znajdujące się tam cenniejsze obiekty o wartościach historycznych i krajoznawczych.

I. Rejon Tatr

Zgodnie ze wspomnianym wyżej protokołem, który wchodzi w życie z dn. 1 VI br., dotychczasowe dwa oddzielne obszary turystyczne Zapory Orawskiej oraz Tatr połączone zostały w jeden. Nowa linia graniczna, zamykająca obszar strefy konwencyjnej po stronie czechosłowackiej biegnie obecnie od wschodu przez Czerwony Klasztor w Pieninach, Spiską Starą Wieś, Reľov, Słowacką Wieś i dalej szosą w kierunku południowym do miasteczka Spiska Biała (Spišská Belá) a następnie na zachód do Tatrzańskiej Kotliny i Tatrzańskiej Łomnicy. Kieżmarok pozostaje poza granicą strefy. Z Tatrzańskiej Łomnicy granica biegnie obecnie przez Dolny Smokowiec i Wielki Sławków wzdłuż toru linii kolei elektrycznej do miasta Poprad nad rzeką o tej samej nazwie. Z Popradu na zachód do Tatrzańskiej Strby i na Ważec, skąd udostępniony będzie polskim turystom dojazd do Ważeckiej grotty. Z Ważca przez Hybe i Liptowski Hradec wzdłuż Wagu, linii kolejowej i szosy do miasta Liptovský Mikuláš. Stąd można udać się do Demianowskiej Doliny ze sławnymi grotami krasowymi leżącymi już w Tatrach Niskich oraz na szczyt Chopok, leżący w tym paśmie górskim. Linia graniczna biegnie dalej do Rużomberku i wzdłuż Wagu do miejscowości Kral'ovany u zbiegu Orawy i Wagu. Następne miejscowości, leżące na granicy strefy w Kotlinie Orawskiej, to Dolny Kubin, Zamki Orawskie (Oravsky Podzamok), Twardoszyn (Tvrdošín) Trzciana (Trstena). Dostępne będzie całe jezioro orawskie, gdyż granica strefy biegnie drogą wzdłuż jeziora do zbiegu Białej i Czarnej Orawy przez Ustie n. Orawą, Names-tovo, wzdłuż Białej Orawy po zachodnim brzegu jeziora do Bobrowa i Jablonki, przecinając granicę państwową na zachód od Chyżnego.

Tak więc nowa konwencja udostępnia polskim turystom cały obszar Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich z najwyższym szczytem Bystra (2 250 m npm), noszących po stronie słowackiej nazwę Tatr Liptowskich, oraz duże połacie Spiszu, Kotlinę Liptowską oraz dużą część Orawy z Pogórzem Choczańskim (w innej terminologii Hale Liptowsko-orawskie) wraz z całym obszarem jeziora orawskiego. Turyści mają też dostęp do najpiękniejszych w tej części Europy jaskiń stalaktytowych w Tatrach Niskich.